

Motion 12-2021 om hbtq+personers rätt till god hälso- och sjukvård

Dnr 01211-2021

Förslag till beslut

1. Regionfullmäktige beslutar att avslå motionen.
2. Regionstyrelsen ger regiondirektören i uppdrag att tydliggöra uppdrag och förväntningar inom området samt skapa förutsättningar för arbetet genom att avsätta personella och finansiella resurser för att kunna genomföra arbetet utifrån uppdrag och förväntningar.

Yttrande till beslutsförslaget

Hälso- och sjukvården är inte jämlik och det är oroväckande att hbtq+personer i större utsträckning än de som inte tillhör målgruppen, undviker att söka vård på grund av oro för att få ett dåligt bemötande. Det finns ett flertal utvecklingsbehov inom hbtq+området som behöver stärkas upp, men flera av dessa är inte möjliga att genomföra i nuläget på grund av resursbrist. Idag är det tydligt var i organisationen ansvaret för frågorna ligger. Samt att det inte är optimalt att på lång sikt finansiera arbetet via statsbidrag.

Sammanfattning

Carina Strömbäck (S) och Helena Öhlund (S) yrkar i en motion att Region Norrbotten behöver stärka hbtq+ personers rätt till god hälso- och sjukvård på följande sätt:

1. Hbtq+-personers hälsa följs upp och belyses vid de regelbundna folkhälsoundersökningarna som genomförs i Region Norrbotten.
2. Region Norrbotten initierar utbildningsinsatser för anställda inom sjuk- och hälsovården i syfte att öka hbtq+-kompetensen i vård och bemötande. Insatsen bör vara särskilt inriktad till att öka kunskapen kring unga hbtq+-personer.
3. Region Norrbotten initierar utbildningsinsatser för barnmorskor och gynekologisk personal om gruppen kvinnor som har sex med kvinnor.
4. Region Norrbotten öppnar en särskild mottagning i länet för män som har sex med män.
5. Region Norrbotten tar fram en egen handlingsplan gällande vård för transpersoner.
6. Region Norrbotten aktivt utvecklar sin webbsida så att medborgare i Norrbotten kan finna specifik kunskap riktad till hbtq+-personer.

Ärendet

Motionärerna menar att det är viktigt att ta varningssignaler om målgruppens utsatthet på allvar och att hälso- och sjukvården utvecklar och ökar kunskapen om hbtq+personers hälsa och levnadsvillkor i Norrbotten samt, att det finns resurser att möta behoven. Motionärerna betonar också hur viktigt

det är att regionen möter upp med information och kunskap till länets medborgare.

Vad Region Norrbotten redan gör inom området

Här nedan tas de punkter upp som motionärerna efterfrågar särskilda insatser kring, samtidigt som det beskrivs på vilka sätt som regionen arbetar med hbtq+-frågor inom dessa områden.

1. Följer upp och belyser hbtq+-personers hälsa vid de regelbundna folkhälsoundersökningarna som genomförs i regionen.

Region Norrbotten använder årligen Folkhälsomyndighetens enkät Hälsa på lika villkor (HLV) för uppföljning av hälsoläget i länet. Region Norrbotten använder ett utökat underlag vart fjärde år där det finns möjlighet att följa upp hbtq+-personers hälsa. Om hbtq+-personer hälsa ska belysas på något särskilt sätt behöver dock den statistiken efterfrågas.

Uppföljning på skolelevers hälsa i länet sker främst genom rapporten skolelevers hälsa och levnadsvanor i Norrbotten. Rapporten baseras på hälsosamtal som genomförs med elever årskurs 4, 7 samt årskurs 1 på gymnasiet. I senaste rapporten 2020-2021 följs hälsan endast upp på flickor och pojkar. Därmed fångas inte transungdomars hälsa upp samt att det saknas uppföljning kring hur sexualitet påverkar hälsan.

2. Region Norrbotten initierar utbildningsinsatser för anställda inom sjuk- och hälsovården i syfte att öka hbtq+-kompetensen i vård och bemötande. Insatsen bör vara särskilt inriktad till att öka kunskapen kring unga hbtq+-personer.

Genom statsbidrag har regionens under åren 2012-2021 genomfört utbildningar inom hbtq+ området. Kompetensutveckling har mestadels skett utifrån efterfrågan och då på områden som bland annat könsdysfori, bemötande av hbtq+ personer och regnbågsfärgat föräldraskap. En rad olika verksamheter har utbildats, till exempel ungdomsmottagningar, barnhabilitering, barn- och ungdomspsykiatri samt företagshälsovården. Region Norrbotten har under åren även arrangerat externa utbildningar som lanserats i samband med Luleå Pride.

Det finns samverkan mellan Region Norrbotten och könsidentitetsmottagningen av vuxna (KIM) samt könsidentitetsmottagningen av barn och unga (KIT), Region Västerbotten, båda placerade i Umeå. Region Norrbotten tar regelbundet stöd av Västerbotten för att stärka den egna kompetensen.

Det finns ett väletablerat samarbete mellan Region Norrbotten och RFSL (Riksförbundet för homosexuella, bisexuella, transpersoner, queeras och intersexpersoners rättigheter) samt ett regionalt nätverk för professionella som möter målgruppen med könsdysfori. Här ingår bland annat barn och ungdomspsykiatri, vuxenpsykiatri, representanter från regionstab och hälso – och sjukvårdsavdelningen, RFSL och Luleå ungdomsmottagning. Inom ramen för nätverket sker kontinuerligt erfarenhetsutbyte som både kompetensutvecklar och stärker samordning av hbtq+frågorna.

Under 2021 har statsbidraget använts till att låta RFSL ta fram en digital utbildning om hbtq+ och bemötande, en utbildning som främst riktas till personal inom hälso- och sjukvården och som ska spridas till all berörd personal inom Region Norrbotten.

Region Norrbotten har några hbtq-certifierade verksamheter. Dessa är länskliniken för obstetrik och gynekologi samt Björkskatans hälsocentral.

Hbtq+ och Pride-arbetet i Norrbotten är även inskriven i Kulturplanen 2023-2026. Inom ramen för detta förekommer också kompetenshöjande verksamhet.

3. Region Norrbotten initierar utbildningsinsatser för barnmorskor och gynekologisk personal om gruppen kvinnor som har sex med kvinnor.

Sexuellt överförbara sjukdomar som överförs mellan kvinnor som har sex med kvinnor är mycket få. Mot bakgrund av detta är det inte tydligt varför det behövs särskilda utbildningsinsatser för barnmorskor och gynekologisk personal om gruppen kvinnor som har sex med kvinnor. Om sådana utbildning ska ske behöver bakgrunden till det eventuella behovet utredas mer.

4. Region Norrbotten öppnar en särskild mottagning i länet för män som har sex med män.

En sådan mottagning saknas i nuläget men skulle vara av stor betydelse för målgruppen män som har sex med män (MSM) då vuxna män inte har någon självklar aktör inom hälso- och sjukvården att vända sig till. En sådan mottagning skulle ha möjlighet att arbeta med att förebygga sexuellt överförbara sjukdomar men också genom att erbjuda annat stöd och hjälp som målgruppen efterfrågar.

5. Region Norrbotten tar fram en egen handlingsplan gällande vård för transpersoner.

Uppdrag och kompetens kring transvården i Norrbotten är idag spridd inom regionen. Det skulle behövas samordning av kunskapen för att främja långsiktiga perspektiv som är hållbara över tid och inte beroende av enskilda personer.

6. Region Norrbotten aktivt utvecklar sin webbsida så att medborgare i Norrbotten kan finna specifik kunskap riktad till hbtq+-personer.

Det pågår för närvarande en översyn av regionens samtliga webbplatser. Det innebär också en översyn kring vad som ska finnas om hbtq+ området och på vilka sätt det bör vara målgruppsanpassat. Det finns en del sidor som ägs av målgruppen själva, exempelvis RFSL:s webbplatser dit regionen kan hänvisa målgruppen för vidare fördjupning. Det finns också information om hbtq+ på 1177 samt på umo.se, samlingsplatsen för information från samtliga ungdomsmottagningar.

Beslutsförslagets påverkan avseende jämställdhet

Inom målgruppen hbtq+personer finns både transkvinnor och transmän som direkt påverkans av att regionen främjar en mer jämställd hälso- och sjukvård. Om beslutet innebär kompetensstärkande insatser inom hbtq+området kan även jämställdhet komma att främjas. Hbtq+ handlar till stor del om kön då trans är ett paraplybegrepp som innefattar en rad olika könsidentiteter. Här bör därför samtliga kunskapshöjande insatser inkludera jämställdhet då även transkvinnor och transmän påverkas negativt av könsmaktsordningen där det manliga är norm och där det som anses vara manligt värderas högre än det som anses vara kvinnligt. Om beslutet leder till mer systematiska arbetsätt kring frågorna med tydligare analys och uppföljning inom området i kombination med efterföljande åtgärder kan följderna innebära att hälso- och sjukvården på sikt blir mer jämlik och jämställd.

Bilagor:

Motion 12-2021 om hbtq+personers rätt till god hälso- och sjukvård

Protokollsutdrag skickas till:

Hälso- och sjukvårdsdirektör